

Laidiens: 04.01.2001., Nr. 2

Ministru kabineta noteikumi Nr.467

Rīgā 2000.gada 5.decembrī (prot. Nr.57, 21.§)

Biešu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi

*Izdoti saskaņā ar Sēklu un stādāmo materiālu aprites likuma
2.panta 1.punkta "a" apakšpunktu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Šie noteikumi nosaka biešu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības kārtību.
2. Šie noteikumi attiecas uz cukurbietēm un lopbarības bietēm (*Beta vulgaris L.*) (turpmāk - bietes).

II. Sēklu kategorijas

3. Sēklas iedala šādās kategorijās:

- 3.1. izlases sēklas (IS);
- 3.2. pirmsbāzes sēklas (PB);
- 3.3. bāzes sēklas (B);
- 3.4. sertificētas sēklas (C).

4. Izlases sēklas (IS) nodrošina šķirnes īpašību saglabāšanu vairākās paaudzēs, un to daudzums ir neliels. Šīs sēklas iegūst un to pavairošanas shēmu nosaka selekcionārs vai viņa tiesību pārņēmējs (turpmāk - selekcionārs).

5. Pirmsbāzes sēklas (PB) ir sēklas, kas:

- 5.1. izaudzētas tieši no izlases sēklām (IS) selekcionāra uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemto praksi šķirnes uzturēšanai;
- 5.2. paredzētas bāzes sēklu (B) un sertificētu sēklu (C) ražošanai;
- 5.3. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;
- 5.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

6. Bāzes sēklas (B) ir sēklas, kas:

- 6.1. iegūtas no pirmsbāzes sēklām (PB) vai arī tieši no izlases sēklām (IS);
- 6.2. audzētas selekcionāra uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemto praksi šķirnes uzturēšanai;
- 6.3. paredzētas sertificētu sēklu (C) ražošanai;

- 6.4. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;
- 6.5. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.
7. Sertificētas sēklas (C) ir sēklas, kas:
- 7.1. iegūtas tieši no bāzes sēklām (B) vai, ja selekcionārs vēlas, - arī no pirmsbāzes sēklām (PB);
- 7.2. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām prasībām;
- 7.3. paredzētas sēklu ražošanai vai citiem nolūkiem;
- 7.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.
8. Viendīgsta sēklas (D) ģenētiski ir viendīgsta sēklas.
9. Kalibrētas sēklas (E) ir sēklas, ko paredzēts izmantot precīzai rindu sējmašīnai. Tās dod tikai vienu dīgstu.

III. Sēklaudzēšanai noteiktās prasības

10. Katrs sēklaudzētājs var audzēt vienas šķirnes vai kategorijas sēklas. Vairāku šķirņu vai kategoriju sēklas var audzēt, ja sēklaudzētājam ir atbilstoša materiāltehniskā bāze un iespējas nodrošināt, lai dažādu šķirņu vai kategoriju sēklas nesajauktos.
11. Šķirņu sēklaudzēšanas laukus izvieto tikai pēc piemērotiem priekšaugiem, nepieļaujot šķirnes tīrības pazemināšanos, slimību un kaitēkļu izplatīšanos. Bietes neaudzē laukos, kur tās audzētas trīs iepriekšējos gadus. Augu maiņu pa gadiem ieraksta lauku vēstures grāmatā, kurā norādīta lauku izvietojuma shēma.
12. Minimālie attālumi starp atsevišķiem sēklaudzēšanas laukiem noteikti šo noteikumu 1.pielikumā.
13. Sēklaudzēšanas laukos pieļaujamais slimo augu skaits noteikts šo noteikumu 2.pielikumā.
14. Sēklaudzēšanas laukos nav pieļaujami vējauzu (*Avena fatua*) piemaisījumi.

IV. Sēklaudzēšanas lauka apskate

15. Lai novērtētu sēklaudzēšanas lauku vispārējo stāvokli, to atbilstību šo noteikumu III nodaļā noteiktajām prasībām un noteiktu šķirnes tīrību saskaņā ar šo noteikumu 3.pielikumu, veic lauku apskati.
16. Sēklaudzētājs katru gadu līdz 1.jūnijam iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā pieteikumu biešu mātes augu un sēklu lauku apskatei, kurā ietverta informācija par izsēto sēklu kvalitāti un apsēto platību.
17. Lauka apskati saskaņā ar zemkopības ministra apstiprināto metodiku veic Valsts augu aizsardzības dienesta inspektori.
18. Pirms lauka apskates Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors iepazīstas ar sēklu kvalitāti apliecinošiem dokumentiem un ierakstiem lauku vēstures grāmatā.
19. Lauka apskati veic divas reizes veģetācijas periodā tādā kultūraugu attīstības fāzē, kad vizuāli vislabāk saskatāmas šķirnes morfoloģiskās īpatnības un visprecīzāk iespējams noteikt šķirnes tīrību, kā arī konstatēt ar slimībām inficētos augus. Bāzes sēklām (B) lauka apskati veic divas reizes, vienu - pirmajā gadā, otru - biešu sēklu ražošanas gadā, sertificētām sēklām (C) - tikai sēklu ražošanas gadā.
20. Ja, veicot lauka apskati vai pārbaudot izsēto sēklu dokumentus, konstatē šo noteikumu pārkāpumus vai sējumu neatbilstību vērtējamajai sēklu kategorijai, sēklu kategoriju samazina līdz atbilstošai kategorijai. Ja trūkumus

iespējams novērst, pēc Valsts augu aizsardzības dienesta inspektora norādījumu izpildes lauka apskati veic atkārtoti.

21. Ja sējums neatbilst šo noteikumu III nodaļā noteiktajām prasībām, sējumu atzīst par sēklaudzēšanai neizmantojamu un iegūto ražu neiekļauj turpmākajā sēklu novērtēšanā.

V. Sēklu kvalitātes novērtēšana

22. Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors sēklu kvalitātes novērtēšanai noņem paraugu no katras sagatavotās sēklu partijas.

23. Sēklu paraugu noņem no viendabīgas sēklu partijas. Ja ir pierādījumi, ka sēklu partija nav pietiekami viendabīga un neatbilst Starptautiskās sēklu kontroles asociācijas (ISTA) noteikumiem, sēklu partijas novērtēšanu atsaka.

24. Sēklu partijas masa, no kuras tiek noņemts paraugs, nepārsniedz 20000 kg. Ir pieļaujamās novirzes 5 % apmērā no noteiktā maksimālā sēklu partijas masas lieluma.

25. Ja sēklu partijas masa pārsniedz šo noteikumu 24.punktā noteikto lielumu, to sadala vairākās sēklu partijās.

26. Parauga minimālā masa, ko noņem no sēklu partijas, ir 1000 g. Sēklas mitruma satura noteikšanai parauga masa ir 100 g, un šādu paraugu ievieto hermētiski noslēgtā iesaiņojumā.

27. Noņemto sēklu paraugu sadala divās daļās. Viena daļa (500 g) paredzēta sēklu kvalitatīvo īpašību noteikšanai (tīrība, dīgtspēja u.c.). Otra daļa (500 g) paredzēta sēklu pēcpārbaudei, ko veic saskaņā ar zemkopības ministra apstiprināto metodiku. Sēklu paraugus uzglabā vismaz gadu - līdz nākamā gada sējai. Sēklu pēcpārbaudes parauga atlikušo daļu uzglabā tik ilgi, lai pilnībā nodrošinātu parauga novērtēšanu.

28. Sēklu kvalitātes prasības noteiktas šo noteikumu 4.pielikumā.

29. Ja sēklu dīgtspējas rādītājs neatbilst iepriekš noteiktās sēklu kategorijas prasībām, Valsts augu aizsardzības dienests noņem jaunu paraugu, novērtē sēklas atbilstoši pilnas sēklu novērtēšanas prasībām un izsniedz iegūtajiem datiem atbilstošu sēklu kvalitāti apliecināšu dokumentu.

30. Ja pirmsbāzes (PB) vai bāzes (B) sēklu partijai analīzē noteiktā dīgtspēja neatbilst šo noteikumu 4.pielikumā noteiktajai minimālajai sēklu dīgtspējai, pēc Valsts augu aizsardzības dienesta atļaujas saņemšanas var realizēt sēklas ar pazeminātu dīgtspēju, etiķetē papildus norādot sēklu dīgtspēju, kā arī tirgotāja uzvārdu (juridiskai personai - nosaukumu), adresi un sēklas partijas numuru.

VI. Sēklu saiņošana

31. Biešu sēklas tirgo iesaiņotas. Sēklu iesaiņojumus aizzīmogo vai pārsaiņo Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā. Sēklu saiņotājs garantē sēklu kvalitāti.

32. Vienā iesaiņojumā sēklas masa nepārsniedz 20 kg, bet pēc pircēja rakstiska pieprasījuma sēklas masa var būt arī lielāka. Iesaiņojuma materiālu izvēlas tā, lai nodrošinātu sēklu kvalitātes un masas saglabāšanos un sēklu nesajaukšanos.

33. Nelielos iesaiņojumos viendīgsta vai kalibrētas sertificētas sēklas nepārsniedz 100000 kamoliņu vai 2,5 kg neto masas, lopbarības bietēm - 0,5 kg neto masas, pārējai sēklai - 10 kg neto masas.

34. Noslēdzot sēklu iesaiņojumu, tam ārpusē piestiprina etiķeti, kuras krāsa atbilst šo noteikumu 5.pielikumā noteiktajām prasībām.

VII. Sēklu iesaiņojuma etiķetēšana

35. Sēklu iesaiņojumam ārpusē piestiprina etiķeti, kuras krāsa un izmērs atbilst šo noteikumu 6.pielikumā noteiktajām prasībām. Etiķetes var būt ar auklas caurumu, uzlīmējamas vai piešujamas. Etiķeti var aizstāt ar zīmogojumu, kurā atveidots etiķetes saturs. Etiķeti var ievietot arī caurspīdīga iesaiņojuma iekšpusē. Iesaiņojumam, kuram etiķete piestiprināta ārpusē, katras saiņojuma vienības iekšpusē ievieto arī šo noteikumu 6.pielikumā noteiktajām prasībām atbilstošu iekšējo etiķeti.

36. Ja lieto etiķeti ar auklas caurumu, etiķetes piestiprinājumu aizzīmogo.

37. Tām sēklām, kas atbilst pirmsbāzes (PB), bāzes (B) un sertificētu (C) sēklu (izņemot nelielos iesaiņojumus) kategorijai, iesaiņojumu etiķetē (arī atkārtoti) Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā. Etiķetē norādāmā informācija noteikta šo noteikumu 7.pielikumā.

38. Tām sēklām, kas atbilst sertificētu sēklu (C) kategorijai, nelielā iesaiņojuma etiķetē norādāmā informācija noteikta šo noteikumu 5.pielikumā. Ja sēklas novāktas citā valstī, bet to kvalitāte tiks novērtēta Latvijā, iesaiņojumam piestiprina etiķeti un pievieno attiecīgu dokumentu. Etiķetē un dokumentā norādāmā informācija citā valstī novāktajām sēklām noteikta šo noteikumu 8.pielikumā.

39. Ja sēklu partijas kvalitāte neatbilst prasībām un nav apliecināma ar sēklu sertifikātu, pirmsbāzes (PB), bāzes (B) un sertificētu (C) sēklu kategorijas (izņemot sertificētu sēklu (C) nelielos iesaiņojumus) partijas etiķetes likvidē Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā.

40. Ja sēklas ir apstrādātas ar biopreparātiem, augu aizsardzības līdzekļiem vai ķīmikālijām, to norāda etiķetē.

VIII. Sēklu tirdzniecība

41. Sēklu tirdzniecība atļauta pēc to atzišanas par pirmsbāzes (PB), bāzes (B) vai sertificētām (C) sēklām. Tirgošanai paredzētām sēklu partijām nepieciešams Valsts augu aizsardzības dienesta izsniegts kvalitāti apliecinošs dokuments vai Starptautiskās sēklu kontroles asociācijas (ISTA) sēklu sertifikāts. Ja tāda nav, sēklu īpašnieks par to ziņo Valsts augu aizsardzības dienestam, un tas noņem sēklu paraugu dīgtpējas un, ja nepieciešams, arī pilnai sēklu kvalitātes novērtēšanai.

42. Ja pircējs sēklu iesaiņojumu maina, bojā vai iegādājas sēklas bez šiem noteikumiem atbilstoša sēklu sertifikāta un etiķetes (nelieliem iesaiņojumiem - bez etiķetes), vai arī neievēro šajos noteikumos noteiktās sēklu transportēšanas, uzglabāšanas, pirmssējas apstrādes vai iesaiņošanas prasības, viņš zaudē tiesības izteikt pretenzijas pret sēklu tirgotāju.

43. Sēklu tirgotājs pēc pircēja pieprasījuma uzrāda šo noteikumu 50.punktā minētos dokumentus, kuros norādīts derīguma termiņš.

44. Sēklu tirdzniecībai noteiktās prasības attiecas arī uz sēklu uzglabāšanu, lai tās pārdotu, piegādātu vai pārvietotu (par atlīdzību vai bez tās), ja sēklas paredzētas komerciālai izmantošanai.

45. Sēklu tirdzniecībai noteiktās prasības neattiecas uz sēklu piegādi pārbaudei, sagatavošanai, saiņošanai, kā arī rūpnieciskiem nolūkiem paredzētu lauksaimniecības izejmateriālu ražošanai, ja sēklu sagatavotājs vai saiņotājs tās neizmanto sēklu audzēšanai un tālākai tirdzniecībai.

IX. Sēklaudzētāju, sēklu sagatavotāju, saiņotāju un tirgotāju reģistrācija

46. Valsts augu aizsardzības dienests reģistrē sēklaudzētājus, sēklu sagatavotājus, saiņotājus un tirgotājus un izsniedz sēklaudzētāja un sēklu tirgotāja reģistrācijas apliecību. Katram sēklaudzētājam, sēklu sagatavotājam,

saiņotājam un tirgotājam piešķir noteiktu četrzīmju kodu. Tā pirmās divas zīmes ir norāde par sēklaudzētāja adresi (rajona pasta indekss), pārējās divas zīmes - sēklaudzētāja kārtas numurs.

47. Lai reģistrētos Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā, jāiesniedz pieteikums Valsts augu aizsardzības dienestā. Pieteikumā norāda darbības veidu (sēklaudzēšana, sēklu sagatavošana, saiņošana vai tirdzniecība), ar kādu pieteikuma iesniedzējs vēlas nodarboties. Pieteikumam pievieno sēklu sagatavošanas, saiņošanas un tirdzniecības nodrošināšanas materiāltehniskās bāzes aprakstu un piederību.

48. Ja Valsts augu aizsardzības dienests saņēmis sēklaudzētāja, sēklu sagatavotāja, saiņotāja vai tirgotāja rakstisku iesniegumu par izslēgšanu no reģistra vai konstatējis, ka nav izpildītas šajos noteikumos noteiktās prasības, reģistrāciju anulē divu nedēļu laikā pēc iesnieguma saņemšanas vai akta (par šo noteikumu neievērošanu) sastādīšanas. Lēmumu par reģistrācijas anulēšanu Valsts augu aizsardzības dienests paziņo sēklaudzētājam, sēklu sagatavotājam, saiņotājam vai tirgotājam.

X. Sēklu dokumentācija

49. Pamatojoties uz lauka apskates un sēklu parauga novērtēšanas rezultātiem, Valsts augu aizsardzības dienests Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā reģistrētiem sēklaudzētājiem, sēklu sagatavotājiem, saiņotājiem un tirgotājiem izsniedz sēklu kvalitāti apliecinošus dokumentus.

50. Sēklu kvalitāti apliecinošs dokuments ir sēklu sertifikāts. Ja sēklu kvalitāte neatbilst šo noteikumu prasībām, izsniedz apliecību par sēklu kvalitātes novērtēšanu. Attiecīgo dokumentu izsniedz atkarībā no sēklu kvalitātes triju dienu laikā pēc sēklu parauga novērtēšanas.

51. Sēklu sertifikātu izsniedz, ja sēklu kvalitāte atbilst attiecīgajai kategorijai noteiktajām prasībām un pirms tam ir veikta sēklaudzēšanas lauka apskate.

52. Ja attiecīgajai sēklu kategorijai noteiktajām prasībām neatbilst kaut vai viens no sēklu partijas pilnā novērtēšanā iegūtajiem rādītājiem vai novērtēti tikai atsevišķi rādītāji (sēklu novērtēšana nav pilna), izsniedz apliecību par sēklu kvalitātes novērtēšanu. Minētajā apliecībā var norādīt arī sēklu kvalitātes uzlabošanas iespējas (ja tādas ir).

53. Sēklu sertifikāta derīguma termiņš no sēklu dīgtspējas analīzes pabeigšanas dienas ir šāds:

53.1. astoņi mēneši - visu sugu sēklām (arī sēklu maisījumiem);

53.2. trīs mēneši - sēklām, kas invadētas ar ērcēm.

54. Ja sēklu sertifikāta derīguma termiņu vēlas pagarināt, pirms sēklu sertifikāta derīguma termiņa beigām veic atkārtotu sēklu pārbaudi. Atkārtotai pārbaudei ņemto sēklu paraugu vērtē vizuāli un nosaka tikai sēklu dīgtspēju, bet sēklām, kas invadētas ar kaitēkļiem, - dīgtspēju un kaitēkļu invāziju.

55. Ja līdz sēklu sertifikāta derīguma termiņa beigām atkārtotā analīzē noteiktais sēklu dīgtspējas rādītājs atbilst iepriekš noteiktās sēklu kategorijas prasībām, Valsts augu aizsardzības dienests izsniedz sēklu sertifikāta pielikumu, kurā norādīts jaunais sēklu sertifikāta derīguma termiņš.

56. Sēklaudzētājs un tirgotājs iekārto sēklu uzskaites žurnālu. Žurnālā reģistrē visas attiecīgās sugas un šķirnes sēklu sagatavošanas operācijas un izmantošanas veidus, norādot katrā darbībā izmantoto sēklu daudzumu (tonnās). Ierakstu pareizību sēklu īpašnieks vai tā pilnvarota persona apliecina ar parakstu. Komerciālos darījumos jābūt arī norādei par pircēju.